

هفته کتاب و کتابخوانی گرامی باد

از اوصاف خدای تعالی

خدای متعال در اولین آیاتی که بر رسول گرامی اش نازل کرده، خود را چنین معرفی فرموده است: الذی علّم بالقلم؛ پروردگاری که با قلم آموخت. این آیه شریفه گواه روشنی بر اهمیت آموزش و نیز نگارش و نیز ارزش والای کتاب و کتابت در تفکر اسلامی است. پس هرگز روا نیست که کتاب را سبک بشماریم و خود را از آن بی نیاز بدانیم بلکه باید قدر کتاب را بشناسیم و آن را ارج بنهیم.

ساحل بی کران

در دنیای امروز که با پیشرفت دانش، آنچه چند سال قبل تهیه و تدوین شده، امروز رنگ و بوی کهنگی از آن بر می آید و قواعد و قوانین آن دیگر استواری سابق خود را ندارد، در دست ما مسلمانان کتابی است که هرگز کهنه نمی شود و هر وقت که آن را بگشایی عطر تازگی به مشامت می رسد. قوانین آن جاودانه است و همان گونه که مخاطبان اولیه آن از زلال بی کرائش سیراب می شدند، انسان امروزی در سایه سار آن به آرامش می رسد. کتابی که کسی را توان آوردن مانند آن نبوده و نیست و این معجزه ای است که عجز بشر را به نمایش می گذارد. آری قرآن این کتاب آسمانی مسلمانان زیباترین، دلنشین ترین و پرمحتواترین نوشته هستی در جریده خلقت است.

وظیفه اسلامی

در جهان رو به پیشرفت امروزی که دانش ملاک برتری است، ما مسلمانان مفتخر به داشتن کتابی ژرف، عمیق، بی پایان و پرگهریم. پس بر ماست که ماهرانه در این دریای با عظمت فرو رویم و گوهرهای ناب را همراه از آن استخراج کنیم و به سپاس ایزد متعال در اعطای چنین تحفه ای آسمانی، به آن انس گیریم و از آن بهره جوییم که راه نجات و پیروزی ما در انس با قرآن است.

بوستان بهاری کتاب

بوستان سبز کتاب همیشه بهاری و همواره طراوت بخش است. البته اگر دستانی به شیطنت خزان را به این بوستان بهاری نیاورند و تخم علف های هرز بر آن نپاشند. قشر جوان و نوجوان که با تجربه و اندوخته ای اندک در دنیای بی پایان و پرپیچ و خم شناخت پا می نهد، باید سخت بهوش باشد تا در دام بدخواهان و تاریک دلان نیفتد و به بیراهه کشانده نشود که بسیاری از آنها که القائاتی مسموم و مهلک را در قالب ارزشمند کتاب عرضه کرده، دل های پاک را به گرداب هلاک می کشانند.

بلندای مقام کتاب

کتاب از ارزشمندترین تحفه هایی است که خداوند تعالی به بشر ارزانی داشته است. خالق مهربان عالم، وجود انسان را به قدرت فکر و دانایی از سایر موجودات ممتاز کرد و در نشان دادن اهمیت بسزای علم و دانایی در کتاب آسمانی اش قرآن مجید به قلم و آنچه می نویسند سوگند یاد فرمود که، «والقلم و ما یسطرون». این سوگند بلندای مقام کتاب را نشان می دهد تا آنان که راه کمال می جویند کلید صعود و پیروزی را بیابند.

تفریح پرسود

کتاب خواندن مثل بسیاری از تفریحات دیگر عادت و دلبستگی ایجاد می کند. چنانکه ما به دنبال شروع تفریحاتی چون بازی های کامپیوتری و امثال آن، به این دستهاز تفریحات عادت می کنیم، به همین ترتیب خواندن چند کتاب می تواند ما را به دنیای کتاب و کتابخوانی دلبسته کند و به کتاب خواندن عادتمان دهد. نکته شایان توجه این جاست که بسیاری از کارهای تفریحی صرفاً تفریح و پرکردن اوقات فراغت است؛ اما خواندن کتاب علاوه بر تفریح و پرکردن ساعات بی کاری کوله باری از دانستنی هارا به دنبال می آورد و گنجینه ای گرانبها برای ما ایجاد می کند که دارای ارزش بسیاری است.

هدیه ای گرانبها

عالم کتاب و کتابخوانی، عالمی است همیشه بهاری؛ چرا که دانش همواره طراوت و رشد و شکوفایی به همراه می آورد. کتاب آینه ای است تمام نما از تجربه ها، آموخته ها، دانستنی ها و علوم مختلفی است که دیگران به رنج فراوان بر صفحه ماندگار آن به جا گذاشته و چون هدیه ای گرانبها به دست ما رسانیده اند. این برگ های سرشار از دانش نه به سادگی که گاه به تلاشی به گستره عمر یک دانشمند در پی هم آمده اند و امروز به آسانی در دست من و توست. پس به جاست که آن تلاش های گذشته را ارج نهیم و قدر کتاب را بدانیم.

کتاب و کودکان

قلب کودک صفحه ای آماده برای پذیرش عادات و رفتارهای نیکوست. حیف است اگر این زمینه آماده را هدر دهیم و عادات نیکو را در آن شکوفا نکنیم. یکی از عادات بسیار خوبی که لازم است از کودکی در فرد به وجود آید، عادت کتابخوانی است. وقتی کودکان به کتاب و مطالعه آن علاقه نشان می دهند، بجاست این علاقه را هدایت کرده، کودکان را به مطالعه درست و منظم کتاب عادت دهیم و از کودکی گنجی ارزشمند به آنها بسپاریم و آنها را از همراهی یاری مطمئن بهره مند سازیم.

نهج البلاغه

دریغ است هنگامی که نام کتاب به میان آید نامی از نهج البلاغه برده نشود. نهج البلاغه اقیانوسی از علوم و دسته کلیدی است که هر قفل بسته ای را می گشاید. نهج البلاغه راهنمایی برای همه کوجه پس کوجه های زندگی، چراغی روشن برای آینده و سرانجام ریسمانی برای بالارفتن از صخره های گاه ناخوشایند زندگی است. کافی است یک بار در این بوستان قدم نهیم. گشودن این دریچه به روی روح در قفس مانده، تحفه ای سبز و مبارک است. حیف است اگر چنین گنجینه ای را ندیده بگیریم.

راهنمای زندگی

وقتی قدم به شهر ناآشنایی می گذاریم، بدون راهنما بی شک راه را گم می کنیم؛ چگونه است که برای زندگی و گام نهادن در پیچ و خم کوجه های آن، آن هم در این دنیای امروزی توقع داریم بی راهنما به مقصد برسیم؟ همه ما - اگر از مقصد غافل نباشیم - برای رسیدن به مقصد به راهنما محتاجیم. ما مسلمانان علاوه بر قرآن، از کتاب های بسیار ارزشمند دیگری چون نهج البلاغه کتب حدیثی دیگر بهره مندیم که به سهولت مشخصات همه کوجه ها و راه ها و بیراهه های سرزمین زندگی را در اختیارمان می نهد و راه را از بیراهه می نمایاند و بهترین، آسان ترین و نزدیک ترین راه ها را برای رسیدن به مقصد نشانمان می دهند. روز کتاب بر همه آنها که از مقصد غافل نمانده اند مبارک باد.

نیازی ضروری

ما برای رشد و تکامل به دو عامل مهم انرژی و انگیزه نیازمندیم که این هر دو، در کنار هم موجب تکامل روح می شوند. کتاب و کتاب خواندن می تواند هم غذایی برای روح انسان باشد و نیروی تازه ای بدان ببخشد و هم انگیزه سالم و قوی را در او ایجاد کند. اما توجه به این نکته بسیار ضروری است که تنها کتاب خوب و مفید و سالم چنین نقشی را ایفا می کند و گاه نیز کتابی مایه افسردگی روح و کسالت درون و بیماری های روحی می شود. پس کتاب نیازی ضروری است و سلامت و مفید بودن کتاب نیازی ضروری تر از آن است.

فرصتی برای اندیشیدن

روز کتاب و کتابخوانی فرصتی مناسب است تا ما ساعتی بیندیشیم. چقدر از لحظات طلایی عمرمان را صرف خواندن کتاب می کنیم؟ چگونه و با چه ملاکی کتابی را برای خواندن بر می گزینیم؟ با چه روش هایی به مطالعه می پردازیم؟ و سرانجام آن که

چقدر از خواندن هر کتابی بهره می گیریم یا هرکتاب تا چه اندازه در رشد و تعالی ما مؤثر می افتد؟ روز کتاب و کتابخوانی فرصتی است تا کتاب های تازه ای بشناسیم و قدری از حقایق هستی بچشیم. این فرصت را از دست ندهید.

غذای فاسد

بارها شنیده ایم که کتاب، غذای روح است و هرکتاب به یک بار خواندنش می ارزد. این درست مثل آن است که هر غذایی به یک بار خوردنش بیرزد. چه بسا یک بار خوردن غذای فاسد جسم ما را تا لبه پرتگاه مرگ بکشاند. این ضرر جدی در مورد غذای روح، یعنی کتاب، هم صادق است. خواندن کتابی مضر و فاسد گاه می تواند روح کمال جوی ما را تا پرتگاه گمراهی بکشاند و ما را دچار کج فهمی و ضلالت کند. پس باید از سلامت کتاب قبل از خواندنش اطمینان پیدا کرد.

کتاب در جامعه

میزان پیشرفت فرهنگ در هر جامعه بستگی تنگاتنگی به میزان مطالعه فردی و برخورد مناسب افراد آن جامعه با کتاب و کتابخوانی دارد. توجه به کتاب و توسعه و تعدد کتابخانه ها، سهل الوصول کردن کتاب ها در کتابخانه ها، ایجاد جاذبه در افراد جامعه به خصوص نسل جوان و نوجوان، متعادل کردن هزینه کتاب و مهم تر از همه توجه به کیفیت کتاب ها و نظارت بر سلامت و عدم فساد آنها از راه های کمک به پیشرفت جامعه است. به امید آن که کتاب و کتابخوانی در کانون توجه جامعه ما قرار گیرد.

فرصت های ناپیدا

غوطه ور بودن در زندگی گاهی چنان ما را به خود مشغول می کند که فرصت های طلایی بسیاری را از دست می دهیم، بی آنکه این زیان جبران ناپذیر را حس کنیم. خواندن کتاب و مطالعه در موضوعات مختلف مورد علاقه یا مورد نیاز می تواند از راه های پیشگیری از این زیان فاحش باشد. آنها که با کتاب مأنوس اند و همواره در فرصت های کوتاه بی کاری به مطالعه کتاب می پردازند به خوبی از قیمت این فرصت های ناپیدای کوتاه آگاهند. از فرصتهایی که گاه اصلاً به چشم نمی آید می توان به میزان بسیار بالایی برای مطالعه کتاب بهره برد. به این ترتیب نه تنها از هدر رفتن این فرصت های بی برگشت جلوگیری می شود، بلکه می توان از آنها به بهترین صورت بهره برد.

بیماری درون

همان طور که ما گهگاه برای رها شدن از بند بیماری به دارویی نیازمند می شویم و به طبیب مراجعه می کنیم و از داروهای تجویز شده برای علاج بیماری مان بهره می گیریم، گاهی در درون نیز دچار کسالت و بیماری خاصی می شویم که نیازمند دارویی مناسب است. در چنین مواقعی مراجعه به یک اندیشمند یا عالم و استفاده از کتاب هایی که او گاه به صورت دارو برایمان تجویز می کند، می تواند کسالت درونی مان را بهبود بخشد و از بیماری درون رهایمان سازد. پس کتاب ها را قدر بدانیم و عزیز بشماریم.

یافتن گوهر

دریای کتاب دریائی ژرف و عمیق است که هرکس به فراخور حالش از آن بهره می گیرد. آن که نشناخته و نیاموخته قدم به درون آن نهد، هر آینه در موج موج کتاب های ناسالم گمان هلاکتش می رود و آن که بی بهره از تجربه عالمان و دانشمندان، در دریای زندگی غوطه ور شود امید یافتن گوهر در او نیست. دریای کتاب خواننده را به درون خود می کشاند و کسی بیشترین بهره را می برد که دانسته و فهمیده تن به این دریا زند و بداند چه کتابی می خواند و چه کتابی باید بخواند و چگونه باید گوهری در خور تحسین صید کند.

ماندگاری مطالب

قدم زدن در بوستان کتاب آن گاه لذت بخش است که چشم بگشایی و لابه لای گل های باغ زیباترین ها را میهمان آینه دل کنی. خواندن کتاب تنها مرور حروفی در بی هم نیست. کتاب خواندن آن گاه ارزشمند و مفید است که اندیشه و تفکر به دنبال داشته باشد. این همان عاملی است که به مطالعه ارزش می بخشد و آن را مفید می سازد. اندیشیدن محک زدن مطالب کتاب در ذهن آدمی است و ماندگار کردن مطالب کتاب در اندیشه و ذهن و این قطره قطره دانستنی های ماندگار است که جمع می شود و از روح دریایی پرگوهر و سرشار از علم می سازد.

نگاهبان درون

تنهایی، بی حوصلگی، افسردگی و کسالت میهمان های ناخوانده ای هستند که گهگاه به خانه وجودمان سر می زنند و درونمان را به کدورت خود می آلاینند. انس با کتاب و همراهی با آن، نگاهبانی بر در خانه درون است که راه بر این میهمان های ناخوانده می بندد. چنان که مولای متقیان امام علی (علیه السلام) می فرماید: «هر که با کتاب مأنوس شد، هر غم و رنجی از او دور می شود.»

کتاب، بهترین رابط میان گذشته و حال، و تنها مونس انسان های اندیشمند است. کتاب، حتی در روزگار پیشرفت های چشم گیر بشر در عرصه های دانش و نوآوری نیز، نه تنها اهمیت خود را از دست نداده، که جلوه های گسترده تر، تازه تر و پایدارتری یافته است. بی گمان آنان که گام های بلندی در وادی پیشرفت های گوناگون برداشته اند، هرگز با کتاب و کتاب خوانی بیگانه نبوده اند، بلکه مطالعه را، عنصر اصلی و ضروری در زندگی خود می دانسته اند.

کتاب از دیرباز حافظ و احیا کننده تفکر و اندیشه های والا و منبع عظیمی بوده است که طالبان علم و اندیشه و حقیقت را سیراب کرده است. ارزیابی شرایط و امکانات موجود فرهنگی، مبین این است که امروز نیز کتاب به عنوان یک وسیله مطمئن و کارآمد در بسترسازی موجود فرهنگ می تواند مورد استفاده قرار گیرد. شک نیست که ترویج فرهنگ کتاب و کتابخوانی در جامعه، اولاً به توجه بیشتر مسؤولان فرهنگی و آموزشی کشور نیاز دارد و ثانیاً محتاج تلاشی همه جانبه، فراگیر و ملی است. از این رو، به همت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و همکاری نهادهای فرهنگی و در اجرای فرامین مقام معظم رهبری در مورد توسعه نمایشگاه های کتاب در سطح کشور و تشویق مردم به کتاب خوانی، نخستین هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران در روزهای چهارم تا دهم دی ماه سال ۱۳۷۲ با پیام رهبر فرزانه انقلاب اسلامی برگزار شد. برگزاری این هفته، همه ساله بر اساس آیین نامه ای است که به تصویب شورای فرهنگ عمومی رسیده و از هفتم تا سیزدهم آبان، به عنوان هفته کتاب نام گذاری شده است. دبیر ستاد هفته کتاب، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می باشد. سازمان ها و وزارتخانه هایی که در هفته کتاب و کتاب خوانی عضو و نقش فعالی دارند عبارتند از: صدا و سیما، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سازمان تبلیغات اسلامی و دیگر سازمان های فرهنگی کشور. تقویت بنیه فرهنگی کشور، تشویق و ترغیب مردم به کتاب و کتابخوانی، تقویت روحیه نشاط در میان پدیدآورندگان آثار مکتوب، کمک به حل مشکلات تولید و توزیع کتاب و تجهیز و گسترش کتاب خانه های عمومی و کانون های فرهنگی مساجد، از جمله اهداف برگزاری هفته کتاب می باشند.